

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT574010051004670211 Luminor Bank AS, banko kodas 40100.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai

2020-04- Nr.
Į 2020-04-03 Nr. 1D-1737

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO „DĖL UŽSIENIEČIŲ TEISINĖS PADĖTIES“ NR. IX-2206 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, pagal kompetenciją įvertinusi derinimui pateiktą [Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 pakeitimo įstatymo projektą](#) (toliau – Įstatymo projektas), teikia šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Įstatymo projektu keičiamo Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (toliau – Įstatymas) 5 straipsnio 2 dalyje siūloma numatyti, kad užsieniečių, pateikusių prašymą suteikti prieglobstį pasienio kontrolės punktuose ar tranzito zonose, buvimas pasienio kontrolės punktuose ar tranzito zonose nelaikomas atvykimu į Lietuvos Respublikos teritoriją, kol nepriimamas sprendimas įleisti prieglobsčio prašytoją į Lietuvos Respubliką. Vertinant šią nuostatą, pažymėtina, kad Direktyvos 2013/32/ES¹ 2 straipsnio p punkte apibrėžta sąvoka „likti valstybėje narėje“ apima likimą valstybės narės, kurioje buvo paprašyta tarptautinės apsaugos arba kurioje prašymas yra nagrinėjamas, teritorijoje, *įskaitant pasienį ar tranzito zonas*. Atsižvelgiant į tai, kad vadovaujantis aptariama Įstatymo nuostata buvimas pasienio kontrolės punktuose ar tranzito zonose nelaikomas atvykimu į Lietuvos Respubliką, svarstytina, ar prieglobsčio prašytojams bus suteikiamos visos pagal Direktyvą 2013/32/ES reikalaujamos suteikti teisės. Pavyzdžiui, Įstatymo 71 straipsnio 1 dalyje reglamentuojamos prieglobsčio prašytojų Lietuvos Respublikoje turimos teisės, o 71 straipsnio 1 dalies 1 punkte numatyta, kad prieglobsčio prašytojas, gyvendamas, *inter alia*, pasienio kontrolės punktuose bei tranzito zonose gali naudotis materialinėmis priėmimo sąlygomis. Taigi nėra aišku, ar pasienio kontrolės punktuose ar tranzito zonose esantiems prieglobsčio prašytojams bus suteiktos visos Įstatymo 71 straipsnio 1 dalyje numatytos teisės, ar tik numatytos 71 straipsnio 1 dalies 1 punkte. Atkreiptinas dėmesys, kad taip pat kyla klausimas, ar Įstatymo 71 straipsnio 1 dalies 8 punkte, išbraukus nuorodą į pasienio kontrolės punktus ar tranzito zonas, teisė kreiptis į Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių komisaro valdybos bei kitos organizacijos, teikiančios specializuotą teisinę pagalbą ar konsultacijas prieglobsčio prašytojams, atstovus ir su jais susitikti privatumą užtikrinančiomis sąlygomis bus suteikta asmenims, esantiems pasienio kontrolės punktuose ar tranzito zonose.

¹ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos

Pažymėtina, kad vadovaujantis Direktyvos 2013/32/ES 8 straipsnio 2 dalimi valstybės narės turi užtikrinti, kad prašytojams patariančios ir juos konsultuojančios organizacijos ir asmenys turėtų veiksmingą galimybę susitikti su prašytojais, esančiais sienos perėjimo punktuose, įskaitant tranzito zonas, prie išorės sienų.

2. Įstatymo 5 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad prieglobsčio prašytojai turi teisę pasilikti Lietuvos Respublikoje šio Įstatymo 138 straipsnyje nustatyto skundo padavimo termino laikotarpiu, o šiuo laikotarpiu pateikus prašymą dėl reikalavimo užtikrinimo priemonių – iki atitinkamo administracinio teismo nutarties dėl reikalavimo užtikrinimo priemonių priėmimo. Galiojančio Įstatymo 139 straipsnio 1 dalyje numatyti apskūsto sprendimo vykdymo sustabdymo pagrindai, o 139 straipsnio 2 dalyje – kad šio straipsnio 1 dalyje nenustatytais atvejais apskūsto sprendimo vykdymas gali būti sustabdomas atitinkamo administracinio teismo nutartimi dėl reikalavimo užtikrinimo priemonių. Todėl svarstytina, ar keičiamo Įstatymo 5 straipsnio 4 dalis neturėtų būti papildyta nuoroda į 139 straipsnio 1 dalį ar konkrečius prieglobsčio prašytojams taikytinus šios dalies punktus.

3. Svarstytina, ar atsižvelgiant į Direktyvos (ES) 2016/801² 27 straipsnio 2 dalį bei į tai, kad užsieniečiai, į Lietuvos Respubliką atvykę studijų tikslais, studijų buvimo metu gali dirbti, neturėtų būti keičiama galiojančio Įstatymo 11 straipsnio 5² dalis, analogiškai keičiamo Įstatymo 11 straipsnio 5³ daliai.

4. Svarstytina, ar keičiamo Įstatymo 44¹ straipsnyje neturėtų būti numatyta sąlyga, analogiška, nustatyta, pavyzdžiui, 44 straipsnio 6 daliai, tai yra, pasibaigus darbo sutarčiai ar nutraukus darbą, užsienietis privalėtų išvykti iš Lietuvos Respublikos.

5. Keičiamo Įstatymo 44¹ straipsnio 2 dalyje numačius, kad Lietuvos Respublikoje teisėtai esantis užsienietis, pateikęs prašymą išduoti leidimą laikinai gyventi šiame straipsnyje nurodytu pagrindu, turi teisę pradėti dirbti prašymo išduoti leidimą laikinai gyventi nagrinėjimo laikotarpiu, nėra visiškai aišku, ar teisę pradėti dirbti prašymo nagrinėjimo laikotarpiu apima būtent aukštos profesinės kvalifikacijos reikalaujantį darbą ar bet kokią darbą.

6. Siūlytina įvertinti, ar Įstatymą papildančio 61¹ straipsnio 2 dalies 4 punktas neturėtų būti dėstomas analogiškai 63 straipsnio 1 dalies 4 punktui, tai yra, vietoje žodžių „ar už leidimą dirbti nelegaliai trečiųjų šalių piliečiams“ įrašant žodžius „nedeklaruotą darbą ar užsieniečių įdarbinimo tvarkos pažeidimus pagal Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo nuostatas“.

7. Iš aiškinamojo rašto nėra aišku, dėl kokių priežasčių yra pripažįstamas netekusiu galios Įstatymo 63 straipsnio 2 dalies 3 punktas. Siūlytina šiuo aspektu papildyti aiškinamąjį raštą.

8. Keičiamo Įstatymo 71 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad į Lietuvos Respubliką įleistiems prieglobsčio prašytojams, gyvenantiems Lietuvos Respublikos institucijų paskirtose apgyvendinimo arba sulaikymo vietose, kas mėnesį mokama 10 procentų valstybės remiamų pajamų dydžio pinigine pašalpa. Direktyvos 2013/33/ES³ 7 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad valstybė narė gali nustatyti, kad materialinės priėmimo sąlygos bus užtikrintos tik tuo atveju, jeigu prašytojai faktiškai gyvens valstybių narių nurodytoje konkrečioje vietoje. Tačiau toks, galintis būti bendrojo pobūdžio, sprendimas kiekvienu atveju priimamas individualiai pagal nacionalinę

² 2016 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/801 dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir gyvenimo mokslinių tyrimų, studijų, stažavimosi, savanoriškos tarnybos, mokinių mainų programų arba edukacinių projektų ir dalyvavimo Au pair programoje tikslais sąlygų

³ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/33/ES, kuria nustatomos normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo

teisę. Atkreiptinas dėmesys, kad Įstatyme nėra numatyta galimybė atlikti individualų vertinimą ir priimti sprendimą (ne)skirti materialinės paramos asmenims, gyvenantiems kitoje, nei paskirta, gyvenamojoje vietoje, todėl Direktyvos 2013/33/ES nuostatos perkėlimas nėra visiškas.

9. Keičiamo Įstatymo 85 straipsnio 1 dalyje neatsispindi Direktyvos 2013/32/ES 28 straipsnio 1 dalies a punkto nuostatos, kuriomis valstybės narės gali daryti prielaidą, kad prašytojas netiesiogiai atsiėmė tarptautinės apsaugos prašymą arba jo atsisakė, visų pirma, kai nustatoma, kad jis neatsakė į prašymus pateikti informaciją, būtiną jo prašymui, arba neatvyko į asmeninį pokalbį. Todėl siūlytina papildyti Įstatymo projektą arba atitikties lentelėje nurodyti kitas perkeliančias nuostatas.

10. Keičiamo Įstatymo 103 straipsnio 2 dalyje nustatyta pareiga vertintina darbdaviams keliamos administracinės naštos požiūriu.

11. Atsižvelgiant į tai, kad 2019 m. liepos 16 d. Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2205 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-2338 19 straipsnio, papildančio Įstatymą 57¹ straipsniu, įsigaliojimas yra numatytas 2020 m. liepos 1 d., siūlytina įvertinti, ar tuo pačiu metu neturėtų įsigalioti ir Įstatymo projekto 23 straipsnio 2 dalis.

12. Direktyvos 2004/38/EB⁴ 17 straipsnio 1 dalies a punkte įtvirtinta sąlyga „gyveno joje ištisai ilgiau kaip trejus metus“ taikytina tiek keičiamo Įstatymo 105 straipsnio 1 dalies 1 punkto, tiek ir 4 punkto atveju, todėl juose vartojamos formuluotės „be pertraukos ne mažiau kaip 3 metus“ ir „be pertraukos 3 metus“ suvienodintinos.

13. Teisės technikos požiūriu atkreiptinas dėmesys į šiuos aspektus:

13. 1. Atsižvelgiant į tai, kad Reglamentas (ES) Nr. 2016/399⁵ yra Įstatymu įgyvendinamas teisės aktas, vadovaujantis Nuorodų į Europos Sąjungos teisės aktus teikimo teisės aktuose reikalavimų aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2020 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 1R-72 „Dėl Nuorodų į Europos Sąjungos teisės aktus teikimo teisės aktuose reikalavimų aprašo patvirtinimo“, (toliau – Nuorodų aprašas) Įstatymo priede nurodant šį teisės aktą turi būti nurodomi paskutiniai šio teisės akto pakeitimai. Taip pat redaguotinas šio Reglamento pavadinimas, skliausteliuose nurodant ne „EB“, o „ES“.

13.2. Atkreipiame dėmesį, kad įsigaliojus Nuorodų aprašui, teikiant nuorodas į Europos Sąjungos teisės aktus, neturi būti nurodomas Europos Sąjungos teisės akto paskelbimo šaltinis Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje. Atsižvelgiant į tai, redaguotinas Įstatymo priedas, išbraukiant nuorodas į Europos Sąjungos teisės aktų paskelbimo šaltinius Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje. Taip pat Įstatymo priede pateiktas ES teisės aktų sąrašas peržiūrėtinas, atnaujinant jame pateiktas nuorodas (pavyzdžiui, Įstatymo priedo 8, 11, 14 punktai ir kt.).

13.3. Prašome įvertinti Įstatymo projekto rengėjams el. paštu pateiktas pastabas ir pasiūlymus kartu su Įstatymo projektu pateiktoms atitikties lentelėms.

13.4. Įstatymo projektas įtrauktinas į Direktyvos 2013/32/ES, Direktyvos 2013/33/ES, Direktyvos 2009/50/EB, Direktyvos 2004/38/EB, Direktyvos (ES) 2016/801, Direktyvos 2014/66/ES perkėlimo ir įgyvendinimo planus. Atsižvelgiant į keičiamo Įstatymo 49¹ straipsnio

⁴ 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimų narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičianti Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinanti Direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB

⁵ 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas)

6 dalies pakeitimus, Įstatymo projektas įtrauktinas į Direktyvos 2004/81/EB⁶ perkėlimo ir įgyvendinimo planą Linesis. Taip pat atsižvelgiant į keičiamo Įstatymo 113 straipsnio 5 dalies papildymą 11-14 punktais, Įstatymo projektas įtrauktinas į Direktyvos 2008/115/EB⁷ perkėlimo ir įgyvendinimo planą Linesis.

13.5. Įstatymo projekto 13 straipsnyje Įstatymo 44 straipsnio pavadinimas turėtų būti paryškintas.

13.6. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projektu pakeitus Įstatymo 44¹ straipsnį jo 5-6 dalys įgis naujus numerius, tikslintinos nuorodos į šias straipsnio dalis, esančios Įstatymo 50 straipsnio 1 dalies 18 punkte ir 62 straipsnio 2² dalyje.

13.7. Įstatymo projekto lyginamojo varianto 52 straipsnio 1 dalyje turėtų atsispindėti siūlomas keitimas.

Teisingumo ministras

Elvinas Jankevičius

Viktorija Vasiliauskienė, (8 5) 2 662 852, el. p. viktorija.vasiliauskiene@tm.lt
Sandra Vasiulytė - Maliaukė, (8 5) 266 2951, el. p. sandra.vasiulyte@tm.lt

⁶ 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva 2004/81/EB dėl leidimo gyventi šalyje išdavimo trečiųjų šalių piliečiams, kurie yra prekybos žmonėmis aukos arba kurie dalyvavo vykdant nelegalios imigracijos padėjimo veiksmus, bendradarbiaujantiems su kompetentingomis institucijomis

⁷ 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse